

«VIENS PATS»

Biruta Delle

Rīga
2020.gada 30.oktobrī

Valsts policija

NIL IZMEKLĒŠANAS PROBLĒMJAUTĀJUMI

Vispārēji
(ar predikatīvu un bez
predikatīva)

- Mantas noziedzīgās izcelsmes pierādīšana;
- Personas apzināšanas pierādīšana par mantas noziedzīgu izcelsmi
- NN sarežģītums, apjoms, starptautiskais aspekts;
- Finanšu izmeklēšana, kā obligāts un efektīvs priekšnosacījums;
- Paralēla finanšu izmeklēšana, kā NIL identificēšanas līdzeklis;
- Process par noziedzīgi iegūtu mantu: KPL 59. nodaļa

Atsevišķi

Ar predikatīvu

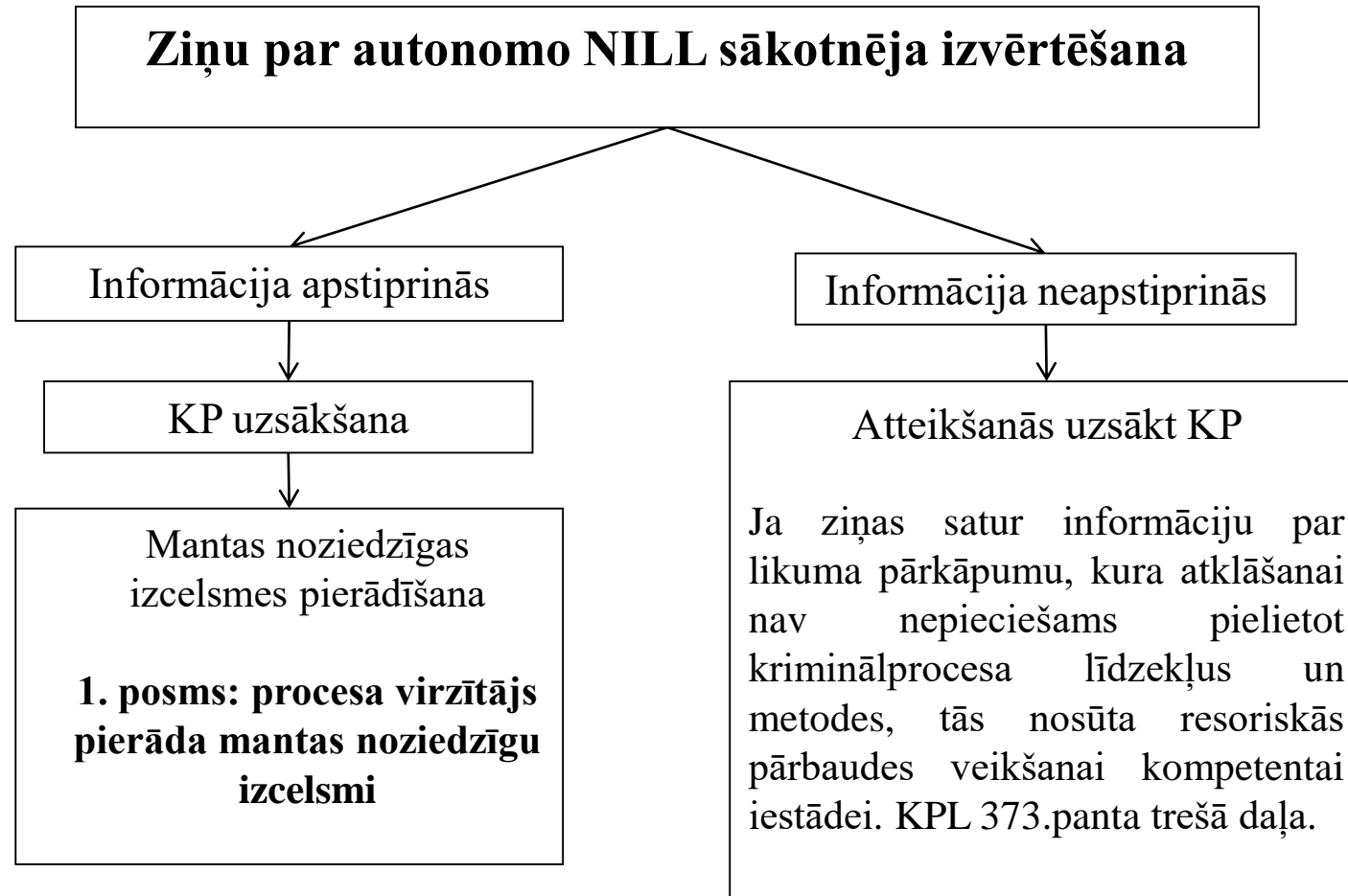
- Robeža starp NN (KL 195. pantā un predikatīva sastāvu sajaukšana)

Bez
predikatīva

- Mantas noziedzīgas izcelsmes pierādīšana pēc netiešām pazīmēm (tajā skaitā, bet ne tikai – izmantojot tipoloģijas)

Valsts policija

FID informāciju tiesību aizsardzības institūcijai sniedz kā kompetentas institūcijas **atzinumu** KPL 133 panta trešās daļas izpratnē un materiālos jau ir ietverta atsauce uz mantas iespējamo noziedzīgo izcelsmi, virzieni, un/vai personu negatīvi raksturojošā informācija.

Valsts policija

Procesa virzītājs pierāda mantas noziedzīgu izcelsmi

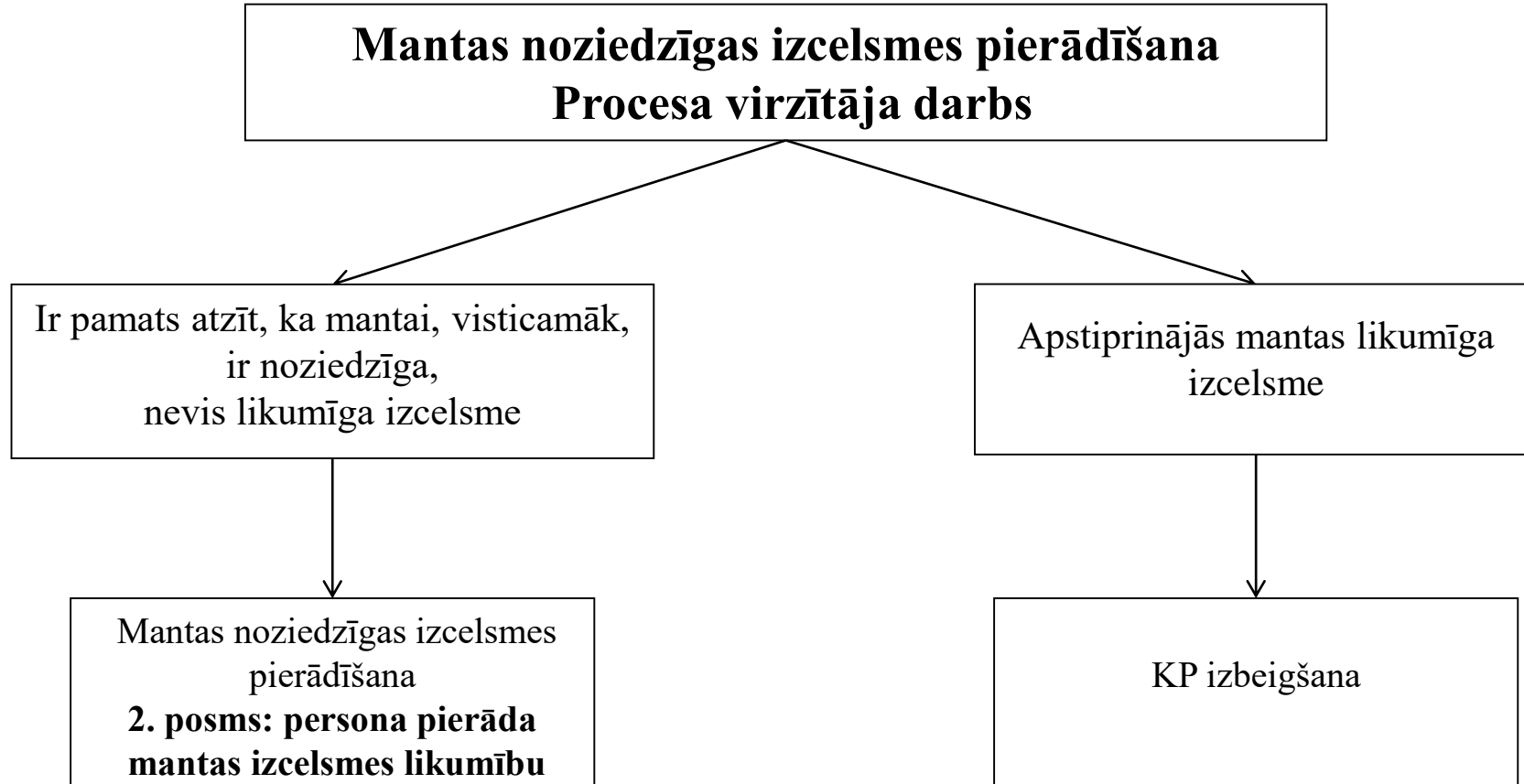
Pēc kriminālprocesa uzsākšanas, procesa virzītājs veic sekojošās darbības, kas verstās uz mantas noziedzīgas izcelsmes procesuālo nostiprināšanu, un proti:

- komplicētais līdzekļu avota raksturojošo ziņu novērtējums (izcelsme, piederība, saistību un sakarību konstatēšana);
- rīcībai tiešo/netiešo pierādījumu izmantošana;
- NILL tipoloģiju attiecināmība (samērīgs faktu novērtējums pēc atsevišķu pazīmju konstatācijas);
- darījumu ekonomiskais un tiesiskais izvērtējums;
- personas profils (labklājība, darbība, publiski pieejamā informācija, pētnieciskās žurnālistikas raksti un tml).

Lai nodrošinātu mantisko jautājumu risināšanu, procesa virzītājs pieņem lēmumu par aresta uzlikšanu mantai, atbilstoši KPL 361.panta nosacījumiem un paziņo aizkārtas mantas īpašniekam, atbilstoši KPL 356.panta 5.daļas noteiktajam, par tiesībam iesniegt ziņas par attiecīgas mantas izcelsmes likumību.

Valsts policija

Saskaņā ar KPL 124. panta sesto daļu pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi attiecībā uz mantas noziedzīgu izcelsmi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā ir pamats atzīt, ka mantai, **visticamāk**, ir noziedzīga, nevis likumīga izcelsme.

Valsts policija

Persona pierāda mantas izcelsmes likumību

Pēc informācijas saņemšanas par piemēroto ierobežojumu (arests) aizskartās mantas īpašnieks vai personai, kam ir tiesības uz aizstāvību, ja tā nepiekrīt apgalvojumam (aizskārumam):

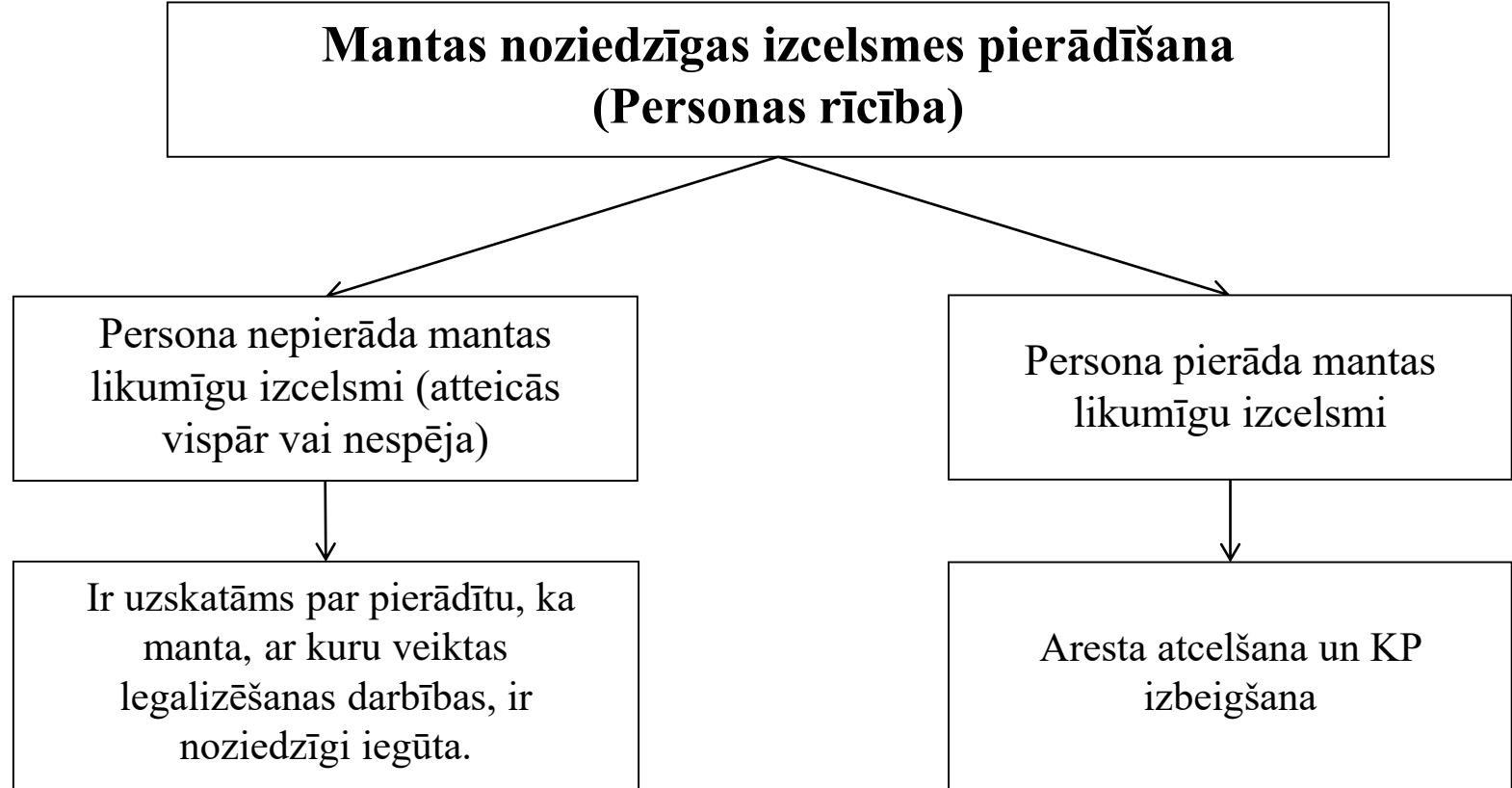
- 1) pārsūdz lēmumu par aresta uzlikšanu mantai tiesai, kura lemj par lēmuma pamatotību;
- 2) patstāvīgi pierāda aktīva leģitīmo izcelsmi, tas ir, skaidro mantas izcelsmes likumību.

Personas skaidrojums: ticams, pārbaudāms 3-ai personai uztverams un saprotams. Personai ticami jāizskaidro mantas izcelsme un tās iegūšanas likumība.

- persona var pašrocīgi sniegt paskaidrojumu/ rakstveida liecības;
- aizskartās mantas īpašnieka noplatināšana/liecības;
- darījuma, īpašumtiesību iegūšanas un tml. dokumentu iesniegšana (dokumentiem svešvalodā jāpievieno tulkojums valsts valodā).
- Ja persona liecina un iesniedz pierādījumus (dokumentus, paskaidrojumus un tml.) par aizdomīgu līdzekļu legālo izcelsmi, tos pārbauda, primāri vērtējot vizuālo un saturisko forma;
- ~~— papildus pierādījumu pieprasīšana no personas. Ja procesa virzītājam nerodas pārliecība par mantas likumīgu izcelsmi, viņš pieprasa papildus dokumentus un precizējošas ziņas par faktiem.~~

Valsts policija

KPL 126. panta 3.1 daļa nosaka, ja kriminālprocesā iesaistītā persona apgalvo, ka manta nav uzskatāma par noziedzīgi iegūtu, **pienākums** pierādīt attiecīgās mantas izcelsmes likumību ir šai personai. Ja persona neapgalvo, ka manta nav noziedzīgi iegūta, tad procesa virzītājs nepieprasa personai pierādīt mantas likumību. Personu sniegtajam ziņām jābūt ticamām un pārbaudāmām.

Valsts policija

MANTAS NOZIEDZĪGAS IZCELSMES PIERĀDĪŠANA

1. POSMS (KPL 124. panta sestā daļa)

PROCESA VIRZITĀJA DARBS:

Pierāda mantas noziedzīgu izcelsmi;
Izvērtē NILL tipoloģijas un indikācijas, analizē netiešus pierādījumus;
Izslēdz likumīgu iegūšanu (atbilstoši faktiskajiem apstākļiem izvirza likumīgās izcelsmes versijas un pārbauda tos (pirkums, matojums, dāvinājums, oficiāls ienākums u.c.).

MANTAS LIKUMĪGAS IZCELSMES IZSLĒGŠANA

2. POSMS (KPL 126. panta trešā prim daļa)

PERSONAS RĪCĪBA:

Pierāda mantas likumīgu izcelsmi;
Norāda uz likumīgu iegūšanu (persona, kas nevar precīzi pierādīt mantas likumīgu izcelsmi, izvirza procesa virzītājam ticamas un pārbaudāmas mantas likumīgas iegūšanas versijas, izvērtēšanai)

(KPL 125. panta trešā daļa)

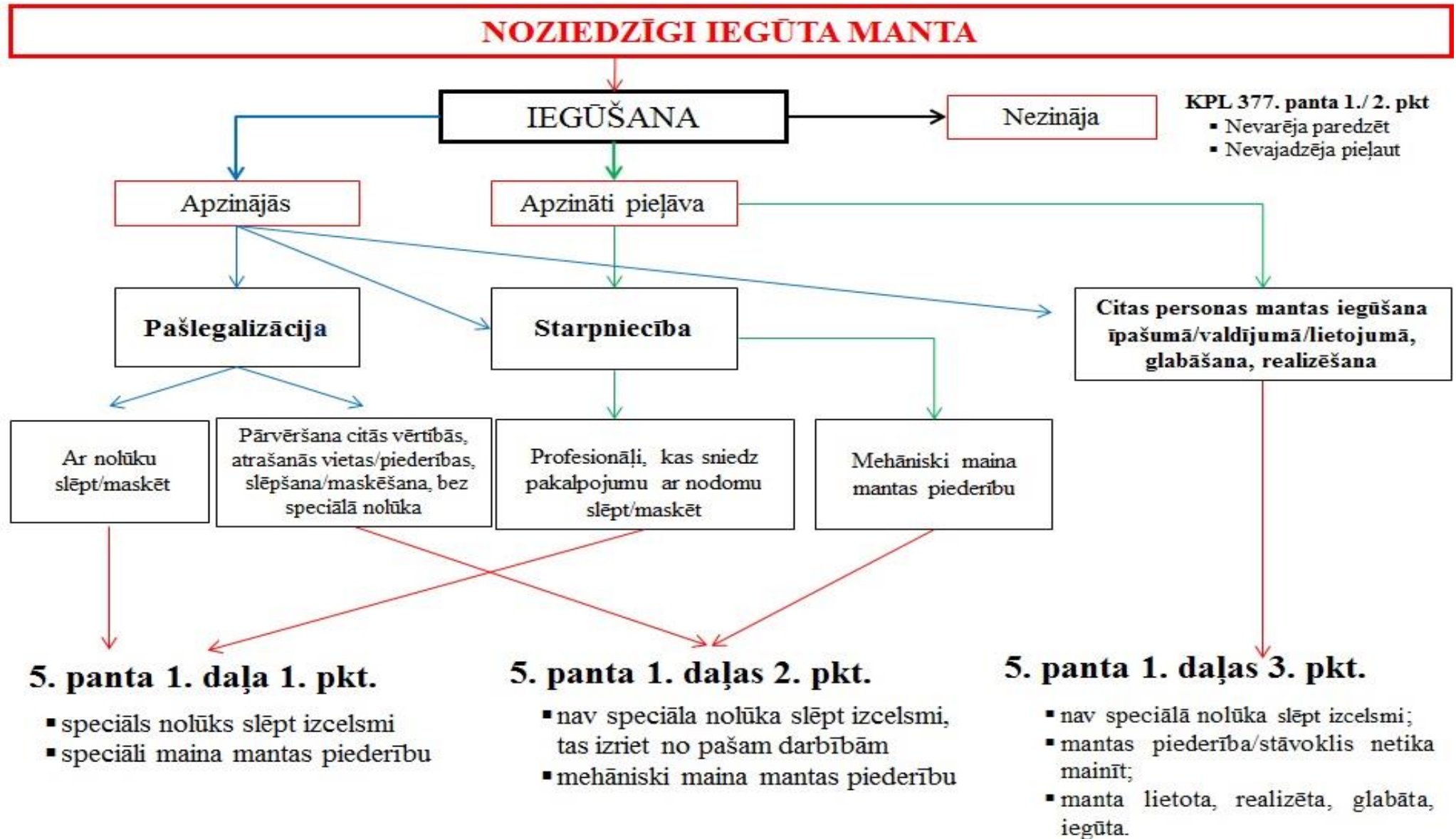
Ir uzskatāms par pierādītu, ka manta, ar kuru veiktas legalizēšanas darbības, ir noziedzīgi iegūta, ja kriminālprocesā iesaistītā persona nespēj ticami izskaidrot attiecīgās mantas likumīgo izcelsmi un ja pierādījumu kopums procesa virzītājam dod pamatu pieņēmumam, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga izcelsme.

Valsts policija

NILL sastāva subjektīvas un objektīvas pušu korelācija (KL 195.pants kopsakarībā ar NILL/TF likuma 5.panta 1.daļu)

Valsts policija

VIENOTAS IZPRATNES IZVEIDOŠANA

«Valsts spēja atklāt, izmeklēt un iztiesāt šīs kategorijas kriminālprocesus ir noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas sistēmas efektīvas darbības radītājs.»

Valsts policija

Analītisko metožu izmantošana mantas noziedzīgas izcelsmes pierādīšanā

Tipoloģijas (izstrādātās 2020.gadā Latvijas FIU NILL tipoloģijas un pazīmes. Metodoloģisks materiāls);

Naudas plūsmas analīzes metode (ļauj izsekot naudas transakciju ceļu, t.sk. sapludināšanu);

Ienākumu/izdevumu starpības aprēķināšanas metodes (ļauj izsekot izdevumu pārsniegumu pār pierādāmiem ienākumiem);

«Krāpšanas trīsstūris» (ļauj savienot nozieguma motīvu ar tā izdarīšanas apstākļiem);

Biznesa analīzes metodes (ļauj modelēt un analizēt noziegumu kā «biznesu»);

Benforda jeb lielā ciparu likums (ļauj identificēt netipiskas transakcijas);

Beiesa teorēma (ļauj vērtēt vienu pierādījumu salīdzinājumā ar citu);

Mašīnmācības metodes u.c.

Financial Action Task Force (FATF) rekomendācijas – 40 + 9 *specialās* rekomendācijas. (Izstrādātās 1990.gadā, pārskatītas 1996.g., 2003.g., 2004.g. (9), **2012.g.**, 2019.g.)

Valsts policija

Veicot naudas līdzekļu izcelsmes izpēti, secināms, ka pastāv šādi fakti, kuri norāda uz to, ka kontā esošajiem naudas līdzekļiem, **visticamāk, ir noziedzīga, nevis likumīga izcelsme:**

1. naudas līdzekļi saņemti no trešajām personām ar augstu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risku, kuru kontu aktivitātei pastāv noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas pazīmes:
  - veikti darījumi starp dažādu valsts uzņēmumiem;
  - pārskaitījumu pamatojami norādīti vispārēji;
  - lielākā ienākošo maksājumu daļa ir apaļas summas;
  - nav konstatējami maksājumi, kuri saistīti ar uzņēmuma saimniecisko darbību;
2. naudas summa veidojas no savstarpējiem naudas līdzekļu paskaitījumiem starp saistītajiem uzņēmumiem
3. arestētie naudas līdzekļi saņemti no ārzonas valstī reģistrēta uzņēmuma, kura **patiesā labuma guvējs ir Ukrainas pilsonis** (austā riska NILL valsts). Liecības pēc būtības nesniedz un nezina kurā valstī reģistrēts uzņēmums un tml.

Valsts policija

4. naudas līdzekļu plūsma veikta starp uzņēmumiem, kas reģistrēti ārzonas valstīs, kurām nav konstatējams infrastruktūra deklarētās darbību veikšanai;
5. naudas līdzekļu sākotnēja izcelsme nav izsekojama acīmredzami nepamatotas sarežģītas pārskaitījumu struktūras dēļ, starp kuriem nav acīmredzama ekonomiskā pamatojuma, bet pastāv cits slēpts darījuma raksturs, kas liecina par finanšu līdzekļu slēpšanu;
6. naudas līdzekļi lielākoties veidojas no savstarpējiem bezprocenta aizdevumiem;
7. aizdevumi veikti starp uzņēmumiem, kuri:
  - reģistrēti ārzonu valstīs, kurām ir augsts noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risks;
  - pārvaldīti un pārstāvēti ar vienu Ukrainas pilsonības patiesā labuma guvēju;
8. naudas līdzekļi saņemti par darījumu, kas nav saistīts ar SIA pamat nodarbošanās veidu un tas ir vienīgais tādā veidā darījums.

Valsts policija

9. SIA izmantots, **kā starpnieks preču** iegādei bez acīmredzamas nepieciešamības, turklāt Ukrainas uzņēmumam bija iespēja patstāvīgi piedalīties iegādes procedūrā, bet tas netika darīts;
10. uz lokomotīvu izsoles brīdi SIA nebija savu līdzekļus, lai samaksātu par lokomotīvēm;
11. uz pirkuma līguma noslēgšanas brīdi ar Ukrainas uzņēmumu prece neatradās SIA īpašumā;
12. .... gada noslēgtais līgums par preces pārdošanu ir vienīgais tāda veida SIA līgums, kas nav tipisks uzņēmuma darbībai;
13. nepieciešamo finansējumu preces iegādes organizēšanai nodrošināja Ukrainas uzņēmums faktiski, veicot to iegādi;

Valsts policija

14. nepastāv loģiska izskaidrojuma tam, ka Ukrainas uzņēmums neveica naudas līdzekļu pārskaitījumu par precī no sava vārda, jo pastāvēja bankas konts Ukrainas kredītiestādē;
15. SIA valdes loceklis nevar pilnvērtīgi paskaidrot par naudas līdzekļu paskaitījumiem, kas veikti no trešajām personām Ukrainas uzņēmuma vārdā;
16. Ukrainas uzņēmuma pilnvarotajām pārstāvim ... gadā ..... jūnijā Ukrainā celta apsūdzība par krāpšanu un fiktīvu uzņēmējdarbību;
17. naudas līdzekļi veidojas, no paskaitījumiem, kuri veikti vienas kredītiestādes kontos, par kuru amatpersonu un darbinieku saistību ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju notiek pirmstiesas izmeklēšana;

Valsts policija

18. darījumi saistīto uzņēmumu kontos veikti īsi pirms Amerikas finanšu izlūkošanas dienesta ziņojuma publicēšanu par “ABLV Bank AS” saistību ar bankas klientu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, kas norāda uz naudas līdzekļu evakuācijas pazīmēm, lai izvairītos no naudas līdzekļu padziļinātas izpētes veikšanas;

19. viena no uzņēmuma, kas izmantots arestēto naudas līdzekļu veidošanā, naudas līdzekļi izmantoti privātpersonu personīgu darījumu veikšanai, kas liecina par uzņēmuma fiktīvu raksturu;

20. uzņēmuma patiesā labuma guvējs nepiekrīt apgalvojumam, ka naudas līdzekļiem, kuri pārskaitīti no viņa uzņēmuma **ir noziedzīgi iegūtie, turklāt nesniedz pierādījumus par mantas likumīgu izcelsmi.**

Valsts policija

- Pirmstiesas izmeklēšanas laikā attiecībā uz kriminālprocesā iesaistītajām personām konstatētas 23 Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas pazīmes atbilstoši 2020. gada Finanšu izlūkošanas dienesta metodoloģiskajam materiālam:

A3, A4, A5, A14, A16, A19, A23, B1, B8, B9, B23, B24, B25, B31, B37, C1, C2, C5, C6, D1, D2, D7.

- Konstatētas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas pazīmes norāda uz 4 noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas tipoloģijām atbilstoši 2020. gada Finanšu izlūkošanas dienesta metodoloģiskajam materiālam:

Nr.1, Nr.7, Nr.13, Nr.17.

Kriminālprocess Nr..... kvalificēts pēc KL 195. panta trešajā daļā paredzētajām noziedzīga nodarījuma pazīmēm.

NILLTFNL 5. panta otrā daļa nosaka, ka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija par tādu atzīstama arī tad, ja KL paredzētais noziedzīgais nodarījums, kura rezultātā tieši vai netieši ir iegūti šādi līdzekļi, ticis izdarīts ārpus Latvijas Republikas teritorijas.

KPL 124. panta sestā daļa nosaka, ka pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi attiecībā uz mantas noziedzīgo izcelsmi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā ir pamats atzīt, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga, nevis likumīga izcelsme.

Valsts policija

Lai pierādītu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, jāpierāda, ka šie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti, bet **nav nepieciešams pierādīt, konkrēti no kura noziedzīgā nodarījuma līdzekļi iegūti.**

Turklāt saskaņā ar KPL 126. panta 3.¹ pantu, ja kriminālprocesā iesaistītā persona apgalvo, ka manta nav uzskatāma par noziedzīgi iegūtu, pienākums pierādīt attiecīgās mantas izcelsmes likumību ir šai personai.

KPL 626. pants nosaka, ka, gadījumā, ja pierādījumu kopums dod pamatu uzskatīt, ka manta, kura izņemta vai kurai uzlikts arests, ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu, un objektīvu iemeslu dēļ krimināllietas nodošana tiesai tuvākajā laikā (saprātīgā laika periodā) nav iespējama vai tas var radīt būtiskus neattaisnotus izdevumus, izmeklētājs ar uzraugošā prokurora piekrišanu var izdalīt no krimināllietas materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu un uzsākt procesu.

Valsts policija

Izvērtējot krimināllietas Nr..... materiālus, secināms, ka izmeklējamajā noziedzīga nodarījuma daudzējādības, **sarežģītības, pārbaudāmo un pierādāmo apstākļu apjoma dēļ tuvākajā laikā kriminālprocesa nodošana tiesai nav iespējama, jo vēl nav savākts pietiekams pierādījumu kopums attiecībā uz personu vainu izmeklējamajā noziedzīga nodarījumā.** Turklāt, šobrīd jau savākts pietiekams pierādījumu kopums, kas dot pamatu atzīt, ka SIA kontā esošajiem naudas līdzekļiem, visticamāk, ir noziedzīga, nevis likumīga, izcelsme.

Nemot vērā ka 2020. gada 21. septembrī SIA arestētājiem naudas līdzekļiem beigsies pieļaujамais pirmstiesas ierobežojošais termiņš, rādās nepieciešamība **savlaicīgi atrisināt mantisko jautājumu, ievērojot procesa ekonomijas principu.**

Valsts policija

Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes
Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes
1. nodaļas priekšniece
Inese Gise

[Tāl. 67208481](tel:67208481)
inese.gise@vp.gov.lv

Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes
Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes
1. nodaļas galvenā inspektore
Jūlija Liodorova

[Tāl. 67208055](tel:67208055)
julija.liodorova@vp.gov.lv

Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes
Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes
1. nodaļas galvenā inspektore
Marija Griškeviča

[Tāl. 67208439](tel:67208439)
marija.griskevica@vp.gov.lv

Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes
Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes
1. nodaļas galvenā inspektore
Laila Packēviča

[Tāl. 67208141](tel:67208141)
laila.packevica@vp.gov.lv